

(Z) VOORWOORD

Dit is de samenvatting aardrijkskunde voor de toets die we hebben deze module. **Deze module is alternatief dus dit is géén examenleerstof, we hebben namelijk geen examen.**

De samenvattingen voor de toets zijn opgedeeld in drie delen:

DEEL 1: De aarde in dienst van de mens

DEEL 2: Bodemkunde

DEEL 3: Oceanografie

(Y) FOUTJE?

Dat kan. Als het een ernstige fout is meld het me dan via Smartschool, ik ben je alvast dankbaar.

(X) INHOUDSTAFEL

Zie volgende pagina.

Inhoud

1) De wereldbevolking.....	4
1.1) De wereldbevolking.....	4
1.2) Evolutie wereldbevolking	4
1.2.1) De wereld is VOL	4
1.2.2) Het meten van de bevolkingsaangroei.....	5
1.2.3) De vruchtbaarheidscoëfficiënt	5
1.2.4) Prognoses (= voorspellingen)	5
1.3) Het transitieproces	5
1.3.1) Fase 1: de hoogstationaire fase	6
1.3.2) Fase 2: De vroegexpansieve fase	6
1.3.3) Fase 3: De laatexpansieve fase.....	6
1.3.4) Fase 4: De laagstationaire fase.....	6
1.3.5) Fase 5: De teruglopende fase.....	6
2) Migraties	7
2.1) Globale migratiestromen	7
2.2) Push-pullmodel	7
2.2.1) Fysische migratie	7
2.2.2) Politieke migratie	7
2.2.3) Economische migratie	7
2.2.4) Socio-culturele migratie	7
2.2.5) Overzicht push-pullfactoren van migratiestromen	7
2.3) Gevolgen migraties	8
2.4) Enkele begrippen.....	8
3) De wereldvoedselvoorziening	9
3.1) De voedselbehoefte	9
3.1.1) Over- en ondervoeding	9
3.1.2) Who has all the cake?	9
3.1.3) Duurzame voedselproductie	10
3.1.4) Landbouwsystemen	10
3.2) Beschikbaarheid van water	11
3.2.1) De druk op onze watervoorraad	11
3.2.2) De ongelijke waterverdeling op aarde	11
3.3.3) Duurzaam waterbeheer	11
4) Industrie en tertiaire sector	12

4.1) Belang van producten en diensten: BBP	12
4.2) Maatstaf voor de levenskwaliteit: HDI	12
4.3) Industrie als basis van de BBP en HDI	12
4.4) De Noord-Zuidverhouding.....	12
4.5) Industriële tijgers en draken: de NIC's	12
4.5.1) Generaties NIC's	12
4.5.2) Industrialisatiegolven NIC's: tijgers: éérste generatie	12
4.5.3) Industrialisatiegolven NIC's: draken: tweede generatie	13
4.5.3) Problemen van de NIC's	13
4.6) De stijgende vraag naar energie	13
4.6.1) De Noordelijke blok als energievoerslinder	13
4.6.2) Productie-verbruikerspatroon wereld	13
4.7) De tertiairsering: groei/opkomst (massa)toerisme.....	14
4.7.1) De mondiale tertiairsering	14
4.7.2) De opkomst en gevolgen van het massatoerisme	14
4.7.3) De opkomst van het ecotoerisme	14
5) Globalisering.....	15
5.1) De wereld is één grote dorp.....	15
5.2) Globalisatie is al eeuwen aan de gang	15
5.3) De kern van de wereldeconomie	15
5.4) Oorzaken globalisatie	15
5.5) Soorten globalisatie.....	16
5.6) Globalisering: goed of slecht?	16

1) De wereldbevolking

*Zoals jullie weten, leven wij op een (platte) aarde. Deze aarde geeft ons grondstoffen om op te leven zodat we huizen kunnen bouwen, overleven ... we bestuderen nu hoe de aarde ten dienste van ons staat.

1.1) De wereldbevolking

*De wereldbevolking is **ongelijk** verdeeld over de aarde, aantal factoren die dit verklaren...

(1) FYSISCH:

- > Temperatuur: niet te koud, niet te warm
- > Neerslag: niet te veel, niet te weinig (genoeg voor landbouw --> eten)
- > Vegetatie (plantengroei): gunstige invloed
- > Reliëf: teveel = bemoeilijkt de bewoning
- > Aanwezigheid water: noodzakelijk om te overleven, landbouw ...

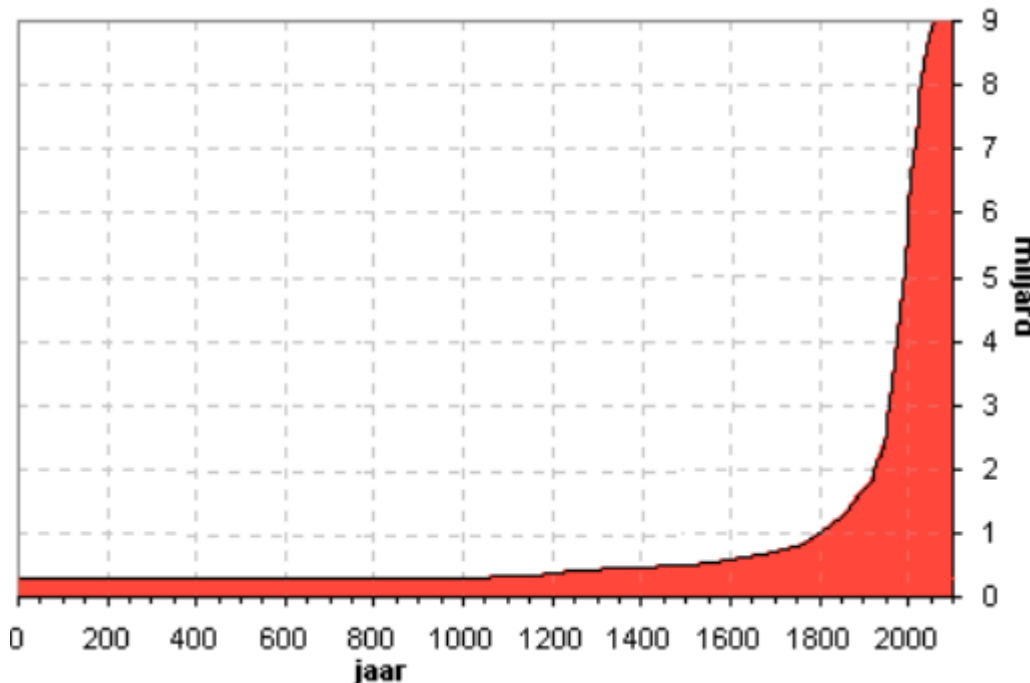
(2) MENSELIJK:

- > Socio-economisch: belangrijke plaatsen = meer werk = trekt meer mensen aan
- > Geschiedenis: vroegere migraties (Columbus?)
- > Menselijke ingrepen: fysisch ongunstig gebied verbeteren = toch bewoonbaar = mensen komen
- > Aangroei bevolking: niet overal gelijk (niet iedereen gebruikt condooms), migratie, welvaart ...

1.2) Evolutie wereldbevolking

1.2.1) De wereld is VOL

*De wereldbevolking neemt **exponentieel** snel toe.

- > Eerst duurde het tweehonderd jaar vanaf 1650 voordat de wereldbevolking verdubbelde, nu verdubbelen we in slechts 40 jaar (als wij bijna sterven over 80 jaar is de wereld dus VOL).

1.2.2) Het meten van de bevolkingsaangroei

a) **Natuurlijke aangroei: geboortecijfer – sterftcijfer**

--> Geboortecijfers: aantal geboortes per duizend inwoners, uitgedrukt in ‰

--> De uitkomst die je verkrijgt noemen we het geboorteoverschot/**deficit**.

b) **Migratiesaldo: immigratie – emigratie**

--> Immigratie = mensen die IN komen, emigratie = mensen die WEG gaan.

c) **Totale aangroei: natuurlijke aangroei + migratiesaldo**

*Voorbeeldoefening:

--> Hier zien jullie enkele gegevens over de provincie Limburg, bereken het gevraagde:

--> Opmerking: alles is uitgedrukt in promille. Aantal vreemdelingen is uitgedrukt in procent

Inwoners	Geboorten	Sterften	Natuurlijke aangroei	Migratiesaldo	Totale aangroei	Aantal vreemdelingen
798,6	9,77	7,95	?	4,97	?	7,9

--> Natuurlijke aangroei: geboortecijfer – sterftcijfer = $9,77 - 7,95 = 1,82$

--> Totale aangroei: natuurlijke aangroei + migratiesaldo = $1,82 + 4,97 = 6,97$

--> Dit is geen rocket science en is wel makkelijk.

1.2.3) De vruchtbaarheidscoëfficiënt

*De vruchtbaarheidscoëfficiënt telt hoeveel kinderen een vrouw maximaal kan krijgen

--> Als beginleeftijd neemt men 15 jaar en eindleeftijd 50 jaar

--> *Theoretisch kan de vrouw 24 kinderen krijgen, praktisch ligt het maximum rond de 15*

*De vruchtbaarheidscoëfficiënt wordt bepaald door verscheidene factoren:

--> Trouwleeftijd: in sommige landen zijn kinderhuwelijken nog legaal

--> Periode van borstvoeding

--> Carrière: als de man én de vrouw een carrière uitbouwen, is er gewoon geen tijd voor zoveel kids

--> Geboortebeperring: China

--> Voorbehoedsmiddelen: in armere landen gebruiken ze minder voorbehoedsmiddelen

--> School: als er een school in de buurt is zijn mensen meer geneigd om kinderen te maken.

1.2.4) Prognoses (= voorspellingen)

*De wereldbevolking zal sowieso nog blijven stijgen, maar hoe fel?

--> We bekijken de prognoses per continent:

(1) Azië: groei, géén verdubbeling, sommige plaatsen afname.

--> het Aziatisch aandeel daalt iets, maar ze blijven koploper op de lijst van wereldbevolking.

(2) Europa: meeste plaatsen = afname wereldbevolking

--> Het Europees aandeel zal dalen, ons continent zal samen met Noord-Amerika het zwakst bevolkt worden.

(3) Afrika: exponentieel snelle groei, soms zelfs driedubbel

--> Afrika zal 1/5 van onze wereldbevolking innemen. Ze zullen tweede plaats worden achter Azië.

(4) Amerika (N- en Z): géén groei, aandeel blijft gelijk

➔ Dit zijn maar voorspellingen en moeten voorzichtig in acht genomen worden.

1.3) Het transitiemodel

*Hoe is de wereldbevolking over het algemeen geëvolueerd doorheen de geschiedenis?

1.3.1) Fase 1: de hoogstationnaire fase

*Geboortecijfer: zeer hoog (godsdienst, tradities, familie, socio-economische factoren, no condoms)

*Sterftcijfer: zeer hoog door kindersterftes, armoede, oorlogen ...

--> Natuurlijke aangroei: gelijk.

1.3.2) Fase 2: De vroegexpansieve fase

*Geboortecijfer: zeer hoog --> zie fase 1

*Sterftcijfer: daalt door betere hygiëne, innovaties in landbouw, betere geneeskunde ...

--> Natuurlijke aangroei: geboorteoverschot (deficit)

1.3.3) Fase 3: De laatexpansieve fase

*Geboortecijfer: daalt --> leerplicht + afschaffing kinderarbeid (kinderen kosten nu geld en brengen géén winst meer)

*Sterftcijfer: daalt verder --> innovaties in geneeskunde, voedseloverschot ...

--> Natuurlijke aangroei: kleiner dan in fase 2 aangezien geboortecijfer daalt

1.3.4) Fase 4: De laagstationnaire fase

*Geboortecijfer: daalt --> voorbehoedsmiddelen, trouwleeftijd (18 jaar), gezinsplanning ...

*Sterftcijfer: daalt --> innovaties geneeskunde, betere levensomstandigheden ...

--> Natuurlijke aangroei: weinig tot geen deficit

1.3.5) Fase 5: De teruglopende fase

*Vergrijzing van bevolking --> aantal sterfgevallen van opa's en oma's overtreft geboorten.

--> Als er geen overschot is bij de migratiesaldo daalt de bevolking zelfs.

2) Migraties

*Europa is geëvolueerd van een emigratiegebied naar een immigratiegebied (we love you Ahmed!)

2.1) Globale migratiestromen

*Er zijn verschillende manieren om de globale migratiestromen in te delen

--> Gedwongen/vrijwillige migratie? ... wij maken dit onderscheid NIET in dit hoofdstuk

--> Wij gaan migraties verklaren met het push-pullmodel

2.2) Push-pullmodel

*Pushfactoren = afstotingsfactoren: redenen om te vertrekken

*Pullfactoren = aantrekkingsfactoren: redenen om naar een ander gebied te gaan.

--> We bekijken de push-pullfactoren in vier verschillende migratiestromen: fysisch, politiek, economisch en socio-cultureel

2.2.1) Fysische migratie

*PUSH: natuurrampen (Amerika), klimaatsverandering, droogte ... (waarom men weggaat)

*PULL: voedsel, onderdak, huisvesting (waarom men ergens naartoe gaat)

*HINDERNISSEN: afstand, fysische barrières (zee, bergen, woestijn ...)

--> Hindernissen zijn de hindernissen die de migrant kan tegenkomen tijdens het immigreren.

2.2.2) Politieke migratie

*PUSH: oorlogen, dictatuur, geen recht op vrije meningsuiting

*PULL: meer vrijheid, democratie

*HINDERNISSEN: streng regime, (Theo Francken), controle aan grensovergang ...

2.2.3) Economische migratie

*PUSH: armoede, werkloosheid, lage lonen ...

*PULL: hogere lonen, vraag naar arbeid, levensstandaard hoger ...

*HINDERNISSEN: géén budget om te verhuizen, buitenlands diploma minder waarde dan in het nieuwe land.

--> Dit was zo met mijn vader, zijn diploma hier was minder waard nadat hij immigreerde naar hier.

2.2.4) Socio-culturele migratie

*PUSH: Bevolkingsdruk, godsdienstoorlogen (IS), schending mensenrechten, lid van minderheids-groepen (de Marokkanen), schending van rechten van homoseksuelen, verplicht huwelijk ...

*PULL: familiehereniging, menselijkere straffen (rechtsstaat), vrijere partnerkeuze (homohuwelijk) ...

*HINDERNISSEN: familiale druk, sociale druk ...

2.2.5) Overzicht push-pullfactoren van migratiestromen

MIGRATIESTROOM	PUSH	PULL
Fysisch	Natuurrampen, klimaat	Voedsel, onderdak
Politiek	Oorlogen, dictatuur	Vrijheid, democratie
Economisch	Armoede, werkloosheid	Hogere lonen, vraag arbeid
Socio-cultureel	Bevolkingsdruk, schending mensenrechten, géén homohuwelijk ...	Familiehereniging, menselijkere straffen, homohuwelijk legaal ...

→ Er zijn verschillende redenen waarvoor mensen immigreren, dit is anders voor ieder mens.

2.3) Gevolgen migraties

EMIGRATIE	VOORDELEN: + Méér werkgelegenheid in land + Grondstoffen minder snel uitgeput + Vermindering bevolkingsdruk
	NADELEN: - Ontvolking bepaalde regio's - Hoogopgeleide mensen vertrekken naar land met méér mogelijkheden --> brain drain : de laagopgeleide mensen blijven over, het land wordt dommer.
IMMIGRATIE	VOORDELEN: + Meer werkrachten in periodes van economische groei, invulling van het zwaar en ongezond werk + Culturele uitwisseling en ontmoeting + Samenvattingen van een Marokkaan
	NADELEN: - Economische crisis? Migraties extra druk op arbeidsmarkt/economie --> nog méér werklozen - Spanning tussen autochtonen en allochtonen - Misbruik zoals mensenhandel

2.4) Enkele begrippen

***Migrant**: persoon die land verlaat om zich ergens anders te vestigen, tijdelijk of permanent.

***Vluchteling**: persoon buiten land van herkomst die de bescherming van zijn land van herkomst niet meer wil of kan inroepen, omdat hij vreest voor: vervolgingen t.g.v. zijn ras, nationaliteit, lidmaatschap sociale groep of politieke overtuigingen.

***Asielzoeker**: elke persoon dat in een ander land asiel aanvraagt, 'kandidaat vluchteling'.

3) De wereldvoedselvoorziening

3.1) De voedselbehoefte

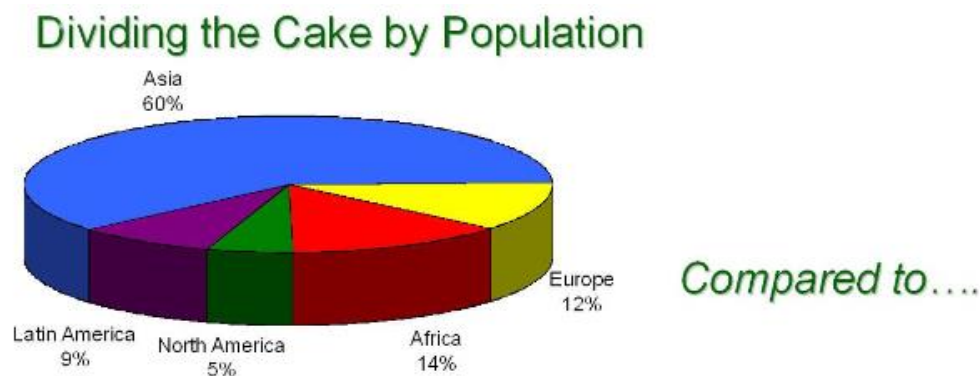
*Eten is levensnoodzakelijk, om gezond te blijven en dagdagelijkse arbeid te leveren moet een mens (niet teveel) eten, elk mens moet een bepaalde hoeveelheid calorieën/kJ aan energie binnenkrijgen.
--> Gemiddeld heeft een bewegend mens 2500 kcal nodig

3.1.1) Over- en ondervoeding

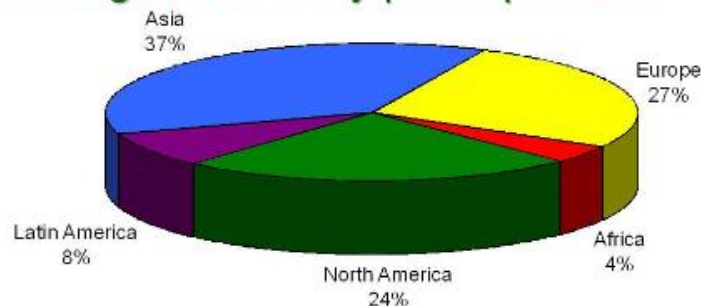
OVERVOEDING	ONDERVOEDING	
	KWALITATIEF	KWANTITATIEF
Definitie: wanneer men teveel eet, spreekt men van overvoeding. --> Gevolgen: obesitas, cholesterol, hart- en vaatziekten, diabetes (type II) ...	Definitie: wanneer men voldoende maar niet gevarieerd eet --> Gevolg: kwashiorkor (hongerbuik) ... dankzij te weinig proteïnen	Definitie: wanneer men te weinig eet --> gevolgen: ziekte, misgroei, uitmergeling (marasmus), dood
	Ondervoeding komt het meeste in Centraal-Afrika voor --> conflicten versterken ondervoeding	

3.1.2) Who has all the cake?

*De verdeling van het voedsel is zéér ongelijk verdeeld:

Dividing the Cake by per capita GNI

Graphic © Facing the Future, 2004

--> Amerika bezit 24% van alle voedsel op de wereld terwijl ze, als voedsel eerlijk zou zijn verdeeld op basis van wereldbevolking, maar 5% zouden moeten bezitten.

3.1.3) Duurzame voedselproductie

*Voedsel is ongelijk op aarde verdeeld, mensen zijn ondervoed. Om dit te verhelpen moeten wij duurzame oplossingen zoeken voor de ondervoeding. Dit wordt nog eens moeilijker omdat we dankzij de stijgende bevolking nog méér monden moeten voeden!

--> Duurzame oplossing: **GENOEG voedsel voor ONS, MAAR OOK voor onze (KLEIN)KINDEREN**
→ Balans vinden tussen mens en natuur!

3.1.3.1) Genetische manipulatie (GMO)

*Genetische manipulatie van voeding gebeurt overal, bacteriën in onze yoghurts/kazen als stremsel, plantenrassen kruisen (duurt lang --> oude manipulatietechniek)

--> Moderne biotechnologie: extra genen in plan/dier/micro-organisme brengen, die genen bevatten informatie voor nieuwe, gewenste eigenschappen. Zo hoeven we géén generaties meer te wachten voor de perfecte plant bv. (plantenrassen kruisen = wél lange wachttijd!).

*Voordelen genetische manipulatie: verhoogde opbrengst eten, minder ziektes, gewassen kunnen tegen extreme omstandigheden ...

*Nadelen genetische manipulatie: zijn er gevolgen?, hebben bedrijven/de overheid teveel macht? ...

3.1.4) Landbouwsystemen

(WIET)PLANTAGE	Kenmerken: --> vraag naar goedkopere grondstoffen --> grote oppervlakte --> monocultuur --> DUURZAAM
MODERNE AKKERBOUW	Kenmerken: --> kapitaalintensief --> weinig werkvolk --> veel machines } DUURZAAM
BIOLOGISCHE LANDBOUW	Doel: werken met zo weinig mogelijk milieubelastende methoden Kenmerken: géén pesticiden, énkél dierlijke meststoffen --> ZEKER EN VAST DUURZAAM -->--> <i>Het doel van duurzame landbouw is een balans vinden tussen mens en natuur zodat de volgende generatie nog kan genieten van de natuur.</i>
GANGBARE LANDBOUW	Doel: winstmaximilisatie Kenmerken: pesticiden én meststoffen als ze winst kunnen verhogen! Gevolgen: overproductie, mestoverschot, vervuiling --> (DUURZAAM) → er zijn al verbeteringen

*Opmerkingen:

--> Zelfvoorzienende (autarkische) landbouw: weinig overschotten

⇔ marktgerichte landbouw: véél overschotten

--> Intensieve landbouw: véél werk/grote ingrepen met weinig werk/ingrepen

⇔ extensieve landbouw: grote oppervlakte met weinig werk/ingrepen

--> Marktgericht intensieve landbouw? Grootschalig veeteeltbedrijf

...

3.2) Beschikbaarheid van water

*Water is levensbelangrijk voor de mens, maar ook om groene energie uit te creëren (waterkracht).
--> 2,5% van al het water (70%) is zoet water, slechts minder dan 1% daarvan is toegankelijk voor de mens. Dat is weinig.

3.2.1) De druk op onze watervoorraad

*Onze watervoorraad is tot nu toe gelijk gebleven, maar er is een stijgende druk op deze voorraad:
--> Waarom? Stijgend gebruik water, toenemende welvaart, sterke bevolkingsgroei
➔ **Eén van de grootste problemen waarmee we later te maken zullen hebben is de beschikbaarheid van drinkbaar water.**

3.2.2) De ongelijke waterverdeling op aarde

*Alles is ongelijk verdeeld in water, inclusief de hoeveelheid water:
--> In geïndustrialiseerde landen kan water gebruikt worden voor recreatieve doeleinden terwijl mensen in Afrika soms zelfs niet kunnen douchen met water.

3.3.3) Duurzaam waterbeheer

*Het is nuttig om in de toekomst aan duurzaam waterbeheer te doen **omdat men tegemoet moet komen aan de vraag naar water van de hedendaagse generatie en die van de toekomstige generatie.**

--> Het is belangrijk dat WIJ nog genoeg water hebben, maar onze (klein)kinderen OOK.

*Soorten duurzaam waterbeheer:

--> Ecologisch: natuurlijke ecosystemen/biodiversiteit neemt toe, problemen worden niet door-
geschoven naar de volgende generaties of andere regio's (Afrika) ...

--> Sociaal: zwakke groepen worden niet uitgesloten, ongelijkheid in waterverdeling neemt af

*Watertekort is al de basis van sommige hedendaagse conflicten, zo hebben we al het Israëlisch-Arabisch conflict om water. Water zal zeker en vast toekomstige conflicten (oorlogen) op gang helpen omdat mensen het niet graag hebben dat één iemand al het water heeft als er een tekort is. Daarom is het o.a. ook belangrijk dat we aan duurzaam waterbeheer doen zodat de ongelijkheid afneemt.

4) Industrie en tertiaire sector

4.1) Belang van producten en diensten: BBP

*Sterke industriële regio's: Europa, VS, Japan ... ⇔ minster sterke: Afrika, delen van Azië ...

*Het produceren van producten en diensten is belangrijk voor een land. De BBP van een land wordt hierdoor bepaald.

--> **BBP**? Bruto Binnenlands Product: marktwaarde van alle goederen en diensten die er in één jaar tijd worden geproduceerd; het is een veelgebruikte maatstaf om de welvaart van een land/regio te meten.

4.2) Maatstaf voor de levenskwaliteit: HDI

***HDI**? Human Development Index: menselijke ontwikkelingsindex dat wordt gemeten a.d.h.v. een combinatie van de gemiddelde levensverwachting bij geboorte, het inkomen, onderwijsniveau, werkloosheid ...

4.3) Industrie als basis van de BBP en HDI

*Gebieden met een sterke industrie hebben een hoge BBP en HDI.

→ Industrialisatie brengt verschuivingen teweeg in de werkgelegenheid: primair --> tertiair

--> dankzij: automatisering, stijging welvaart ...

⇔ nadelen tertiairisering: sterkere milieuvervuiling, uitputting voorraden grondstoffen aarde

4.4) De Noord-Zuidverhouding

*Noord = VS, Canada, Europa, Japan ... landen met een sterke industrialisatiegraad, HDI en BBP

--> De VS is de grootste economische wereldmacht.

*Zuid = Afrika, zuid-Azië ... landen met een lage industrialisatiegraad, lage HDI, lage BBP

--> In deze landen is er nog een sterke tewerkstelling in de primaire sector.

4.5) Industriële tijgers en draken: de NIC's

*NIC : Newly Industrialised Countries

--> Azië is tegenwoordig aan het opkomen, maar Zuid- en Midden-Amerika begint ook op te komen.

4.5.1) Generaties NIC's

*NIC's van de eerste generatie: vier tijgers: Hongkong, Singapore, Taiwan, Zuid-Korea

*NIC's van de tweede generatie: de draken: Indonesië, Maleisië, Thailand, Vietnam, Filipijnen, China

4.5.2) Industrialisatiegolven NIC's: tijgers: eerste generatie

*Japan:

--> Na WOII: Snel herstel met steun van de V.S. --> Japan produceert nu textiel en speelgoed

1950: Japan investeert in grondstoffenindustrie (ijzer en staal) in Z-O-Azië.

1960-'70: Staalverwerking (scheepsbouw/auto-industrie). Japan wordt een tijger.

1980: Japan wijkt uit naar lageloonlanden in Z-O-Azië en spitst zich toe op electronicaproductie

--> Hoe heeft Japan kunnen uitgroeien tot een wereldmacht?

--> wetenschappelijk onderzoek, moderne technieken, hoge scholingsgraad, goede samen-

werking overheid/industrie ...

⇔ Werk-/prestatiedruk Japan hoger: burnouts --> hogere zelfmoordcijfer.

4.5.3) Industrialisatiegolven NIC's: draken: tweede generatie

*De rest:

--> Na WOII: vooral landbouweconomieën (primaire sector) in volle ontwikkeling.

1950: tijgers produceren eenvoudige importproducten --> kledij, schoenen

1960-'70: tijgers creëren op wereldmarkt behoefte aan goedkope producten --> massaproductie

1980: investeringen Japan + Westen --> tijgers moderniseren: know-how via MNO's

--> MNO = Multi Nationale Onderneming

1990: Tijgers (NIC's van 1ste generatie) investeren in draken (NIC's van 2de generatie)

*Oorzaken snelle groei NIC's:

--> Staat: autoritair/streng, creëert ideale ondernemingsklimaat (lage belasting, géén isolationisme)

--> Globalisering: wereldwijde afzetmarkt en overdracht van kapitaal en knowhow

--> Japan: Japan is de vader des NIC's, dit was een voorbeeld land: 'Als Japan het kan, kunnen wij het ook.' --> MOTIVATIE!

4.5.3) Problemen van de NIC's

*Vroeger: landen zeer goedkoop --> stijgende welvaart: landen te duur --> bedrijven gaan uitwijken

--> Sommige Westerse landen zijn al goedkoper geworden dan Japan.

*Tekort aan geschoolde werknemers

4.6) De stijgende vraag naar energie

*Sinds de industriële revoluties is de vraag naar energie (E) sterk gestegen.

4.6.1) De Noordelijke blok als energievoorzijder

*Je weet nog dat we de wereld opdelen in de Noordelijke Blok (rijk) en Zuidelijke Blok (arm).

--> Mensen uit de Noordelijke Blok waarbij de welvaart en het welzijn hoog ligt: energievoorzijder

4.6.2) Productie-verbruikerspatroon wereld

1) Landen met een grote energieproductie én groot verbruik: onafhankelijk van invoer

2) Landen met een lage energieproductie én groot verbruik: afhankelijk van invoer (België)

3) Landen met een grote energieproductie én laag verbruik: grote exportlanden van energie

--> De grootste handel in energiebronnen is de **aardoliehandel**.

==> **Ja, nu komen de Arabieren in 't spel.**

When the recipe says put oil into the pan

*Aardolieproducerende landen: Saudi-Arabië (zie meme), Canada, Rusland ...

*Aardolieverbruikende landen: V.S. (zie meme), Japan, China, West-Europa

--> De aardoliestromen in de wereld gaan van de producerende naar de verbruikende landen

4.7) De tertiairsering: groei/opkomst (massa)toerisme

4.7.1) De mondiale tertiairsering

*De tertiaire sector wordt op mondiaal vlak belangrijker dan dankzij de hogere levensstandaard.

--> De tertiaire sector produceert diensen

- Oorzaken stijgend belang:
- 1) Meer welvaart en vrije tijd --> hogere vraag naar diensten
  - 2) Bevolkingsveroudering --> stijgende vraag persoonsgebonden diensten
  - 3) Stijgende specialisatiegraad bedrijven
  - 4) Stijgende politieke/economische relaties: stimuleren grensoverschrijdende diensten
  - 5) Technologische innovaties: nieuwe vormen dienstverlening
  - 6) Meer machines --> minder volk nodig in landbouw --> minder werk in de primaire sector = shift naar secundair/tertiair

4.7.2) De opkomst en gevolgen van het massatoerisme

*Eerst was toerisme alleen voor de elite --> na WOII: sociaal massatoerisme

--> Toerisme is hedendaags niet meer iets dat énkél voor de rijken is.

- > Gevolgen:
- 1) Overbevolking
  - 2) Aantasting landschap
  - 3) Monumenten
  - 4) Eigenheid regio verdwijnt
  - 5) Regio's té afhankelijk van massatoerisme
  - 6) Overbezetting van traditionele vakantiecentra
--> Daarom: meer exotische bestemmingen populair geworden
  - 7) Aantrekkelijkheid toeristische bestemmingen achteruit dankzij massatoerisme

4.7.3) De opkomst van het ecotoerisme

*Doel: evenwicht tussen economie, ecologie, welzijn, welvaart en recreatie vinden

--> Harmonie tussen toerisme en leefmilieu.

5) Globalisering

5.1) De wereld is één grote dorp

*Wij, de inwoners van deze (platte) aarde, zijn verbonden met elkaar.

--> Economische ontwikkeling --> globalisering:

--> Globalisering is een verzamelterm voor processen en toestanden in alle domeinen van het maatschappelijk leven: economie, politiek, cultuur, wetenschap ... criminaliteit

→ **De wereld wordt steeds kleiner, continenten worden afhankelijk van elkaar.**

De hele wereld voelt de gebeurtenissen in één land → beurscrash 1929 van de VS, de hele wereld had deze beurscrash gevoeld, aanslagen en hun gevolgen ...

De wereld is één grote dorp geworden!

5.2) Globalisatie is al eeuwen aan de gang

*Proces kwam in 16de eeuw aan de gang: ontdekkingsreizen

--> Huidige ontwikkelingen: 19de eeuw --> modern imperialisme

--> standaardisering wereldkalender

--> opkomst internationale juridische afspraken

--> In onze huidige tijd wordt globalisering versneld, multinationals spelen hierbij een belangrijke rol --> multinationals overtreffen BBP van nationale staten

5.3) De kern van de wereldeconomie

*De VS, West-Europa, Japan en hun omstreken vormen de kern van de wereldeconomie.

--> MNO's spelen een belangrijke rol: belangrijkste motor achter globalisering

--> Een onderneming is een MNO (MultiNationale Onderneming) als ze minimaal één dochteronderneming buiten de eigen landsgrenzen heeft.

--> De moederbedrijven situeren zich in de rijkere landen

--> Voorbeelden: Ford, Shell, Nike, InBev

5.4) Oorzaken globalisatie

1) Herschikking internationale arbeidsverdeling

--> Producenten zoeken meest goedkope productielocaties --> uitwijken naar lageloonlanden

2) Internationalisering financiële markten

--> Totale bedrag kunnen snel doorheen de wereld geschoven worden (dankzij digitale revolutie)

--> Geldzaken hangen wereldwijd van elkaar af (banken in VS en Europa)

3) Digitale en technologische revolutie

--> Goederen en diensten goedkoper: mensen zijn sneller over de hele wereld verspreid

4) Groei consumentenmarkt

--> De markt is gemondaliseert --> potentiële afzetmarkt neemt toe!

--> Belang voor symboolwaarde stijgt: merkproducten --> BMW

--> Belang intrinsieke waarde daalt: waarde van het product

5.5) Soorten globalisatie

*Economisch: veel plaatsen in de wereld dezelfde bedrijven --> Coca Cola

*Cultureel: dezelfde jongerencultuur, muziek, series ... bv. 13 reasons why (hé, Stiene?)

*Politiek: 9/11 in VS --> zorgde ervoor dat veiligheid op luchthavens in HELE wereld strenger is geworden!

5.6) Globalisering: goed of slecht?

*Je moet kunnen debatteren over de voor- en nadelen van globalisatie

--> VOORDELEN: 1) Bevordert de welvaart en welzijn op wereldniveau

2) Consument krijgt ruimere keuze aan goederen

3) Meer werk in lageloonlanden --> dan verdienen die mensen iets

4) Zorgde voor opkomst nieuwe industrielanden: O-Europa en derde wereld

5) Grotere doeltreffendheid: verlaagt kosten en verhoogt winst.

--> NADELEN: 1) Globalisatie komt énkél rijkste landen ten goede --> kloof Noord en Zuid vergroot

2) Winsten zijn alleen voor de multinationals, samenleving draait op voor kosten

3) Lokale culturen in verdrukking --> culturele homogenisering

→ De Westerse cultuur wordt overal opgedrongen bijvoorbeeld

4) Concurrentie lageloonlanden --> minder jobs in rijke landen

5) Democratie buitenspel gezet ten voordele van de multinationals

--> De multinationals bepalen het beleid, **welcome in da system**

